

Sylwetka Profesor Anny Maliszewskiej w 50-lecie pracy naukowej

Profesor Anna Maliszewska związała swoje losy z Państwowym Instytutem Geologicznym w sierpniu 1959 r., bezpośrednio po ukończeniu studiów na Wydziale Geologii Uniwersytetu Warszawskiego. Początkowo jako stażystka, potem już na stanowisku asystenta, rozpoczęła pracę w Zakładzie Petrografii i Geochemii. Można powiedzieć, że z tym zakładem, który przeszedł wiele przeobrażeń, związana jest do dziś.

Pracując pod kierunkiem prof. dr Antoniego Łaszkiwicza napisała pracę doktorską *Petrografia liasu na Niżu Polskim w porównaniu z północnym obrzeżeniem Gór Świętokrzyskich*, którą obroniła w grudniu 1965 r. Podejmowane przez Annę Maliszewską badania petrograficzne oraz mineralogiczno-geochemiczne świadczą o bardzo szerokim spektrum zainteresowań. Kontynuowane badania osadów jurajskich zaowocowały publikacją pracy *Jura środkowa w Polsce północno-wschodniej. Studium petrograficzne* i uzyskaniem w 1974 r. stopnia naukowego doktora habilitowanego. Ukoronowaniem kolejnych lat pracy naukowej było otrzymanie w 1989 r. tytułu profesora nadzwyczajnego nauk przyrodniczych.

Profesor Anna Maliszewska jest wybitną specjalistką w zakresie szeroko pojętej petrologii. W swej pracy naukowej obok podstawowej dziedziny, jaką jest petrografia, zaj-

Ryc. 1. Anna Maliszewska na wycieczce w Tatrach (1961 r.). Fot. T. Hanczke

Ryc. 2. W Górach Harcu — Regenstein (1962 r.). Fot. T. Hanczke

muje się mineralogią i geochemią, co umożliwia realizowanie różnorodnych projektów badawczych. Prowadziła nie tylko prace *stricte* petrograficzne, głównie w okresie ogromnego napływu nowych materiałów z prowadzonych przez Państwowy Instytut Geologiczny wierceń, ale także prace z zakresu gleboznawstwa, badania litofacjalne i diagenetyczne — szczególnie w aspekcie kształtowania się właściwości zbiornikowych skał. Przedmiotem badań Pani Profesor były utwory różnego wieku — od paleozoiku po czwartorzęd — pod względem petrograficznym zaś obejmowały wszystkie typy skał osadowych, a także skały wylewne i piroklastyczne.

W dorobku Pani Profesor najważniejsze miejsce zajmują badania skał osadowych jury środkowej z obszaru niemal całej Polski oraz badania utworów permskich, szczególnie dla potrzeb geologii naftowej. Z tą problematyką wiąże się zainteresowanie Profesor Maliszewskiej procesami diagenetycznymi w skałach osadowych i stworzenie w PIG zespołu petrologów specjalizujących się w tej dziedzinie. Zespół ten w latach 90. XX w. był w Polsce prekursorem badań procesów diagenetyki.

Dorobek naukowy Prof. dr hab. A. Maliszewskiej jest imponujący. Do najważniejszych pozycji należy wspomniana praca *Jura środkowa w Polsce północno-wschodniej. Studium petrograficzne* (1973), która była pierwszym monograficznym, kompleksowym opracowaniem tych utworów, zawierającym obok petrografii elementy sedymentologii, szczegółowe badania mineralogiczne (odkrycie obecności nontronitu) i rozważania diagenetyczne. Bardzo znacząca w dorobku Pani Profesor jest, ogłoszona wspólnie z J. Pokorskim, publikacja *Piroklastyczne skały ogniwa obrzyckiego autumu w zachodniej części Niżu Polskiego* (1978).

Ryc. 3. Profesor Anna Maliszewska na tle Hagia Sophia w Stambule podczas International Symposium on Geology and Environment w 1997 r. Fot. Z. Maliszewski

Po raz pierwszy postawiona i udowodniona została teza o wtórnym pochodzeniu skał węglanowych i brekcji utworzonych ze skał piroklastycznych wskutek kalcytyzacji i stylolityzacji szklistych tufów popiołowych. Niezwykle cenną publikacją stanowi także wspólna praca z H. Kiersnowskim i E. Jackowicz *Wulkanoklastyczne osady czerwonego spagowca dolnego na obszarze Wielkopolski* (2003). Dotyczy ona skał stosunkowo rzadko występujących, bardzo trudnych do identyfikacji, stąd jest wyjątkowo cenna merytorycznie i ma istotny aspekt dydaktyczny. Podobnymi wartościami cechuje się obszerna praca wydana pod redakcją (i z udziałem autorskim) Profesor Maliszewskiej *Diageneza osadów permu górnego i mezozoiku Kujaw* (1999), gdyż jest pierwszą w Polsce pracą tak kompleksowo traktującą badania procesów postsedymenacyjnych z wykorzystaniem nowoczesnych metod i pokazującą znaczenie badań diagenety dla geologii naftowej.

Na szczególne uznanie zasługuje wyjątkowa pozycja wydawnicza, jaką jest *Słownik petrograficzny* autorstwa Wacława Ryki i Anny Maliszewskiej, który miał w Polsce dwie edycje (1982, 1991) i został wydany także w Rosji (1989). Autorzy otrzymali za tę publikację Nagrodę Sekretarza Naukowego PAN. *Słownik petrograficzny*, w ówczesnych latach bardzo nowoczesny, jeszcze długie lata będzie podstawowym i niezastąpionym źródłem pojęć z zakresu petrologii, do którego sięgają niemal wszyscy geolodzy.

Prof. dr hab. A. Maliszewska jest autorką 10 monografii i podręczników, 63 artykułów oraz 76 krótkich komu-

nikatów i abstraktów. Listę tę dopełnia niezwykle duża liczba opracowań archiwalnych (120) i ekspertyz (36), które wraz z publikacjami składają się na imponujący dorobek naukowy.

Należy podkreślić, że Profesor Maliszewska w ciągu swej 50-letniej pracy w PIG wykształciła wielu petrografów, była promotorem w trzech zakończonych przewodach doktorskich i kieruje kolejnymi pracami doktorskimi. Ponadto wiele pracy poświęca na działalność w stowarzyszeniach oraz radach naukowych, nie tylko Państwowego Instytutu Geologicznego, ale także Wydziału Geologii Uniwersytetu Warszawskiego i Muzeum Ziemi PAN.

Pani Profesor Anna Maliszewska jest osobą o wysokich kwalifikacjach naukowych i etycznych, dzięki czemu cieszy się ogromnym autorytetem w całym środowisku geologicznym. Była wielokrotnie odznaczana i wyróżniana nagrodami za osiągnięcia naukowe, otrzymała m.in. Złoty Krzyż Zasługi, Złotą Odznakę PIG oraz tytuł Generalnego Dyrektora Górniczego III stopnia.

Oprócz wydania wielu znakomych prac, z których zaledwie kilka zostało tutaj wspomnianych, wielkim dorobkiem naukowym Pani Profesor Maliszewskiej jest zespół petrologów, których wyedukowała w Państwowym Instytucie Geologicznym. Mam zaszczyt należeć do tego grona — zaszczyt i przyjemność, bo obcowanie z Panią Profesor, nacechowane z mojej strony ogromnym szacunkiem, pełne jest wzajemnej sympatii, życzliwości i zaufania.

Magdalena Sikorska